

PEKKA ERVAST

Teosofian sanoma nykyajalle

Kustannusosakeyhtiö TIETÄJÄ

TEOSOFIAN SANOMA NYKYAJALLE

KYSYMYKSISSÄ JA VASTAUKSISSA
ESITTÄNYT

PEKKA ERVAST

Tulisoronen
Lahti 2019

1. painoksen näköispainos
(Lisätty nimiösivu ja kirjaluettelo)

ISBN-978-952-7316-05-4 (nid.)

Kansi: Alkuperäinen

Valmistaja: BoD – Books on Demand
Norderstedt, Saksa 2019

TEOSOFIAN SANOMA
NYKYAJALLE

TEOSOFIAN SANOMA NYKYAJALLE

KYSYMYKSISSÄ JA VASTAUKSISSA
ESITTÄNYT

PEKKA ERVAST

KUSTANNUSOSAKEVHTIÖ TIETÄJÄ

TAMPEREEN KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINO TAMPEREELLA 1919

1.

Uskonto ja teosofia.

Kysymys. Te väitätte teosofina, että ihmiskunta ei voi elää ilman uskontoa. Mutta eikö meidän aikanamme semmoinen katsantokanta ole vanhoillinen? Eikö päivä päivältä käy selvemmäksi, että jumaluusopillisista uskonkappaleista ja kirkollisista seremonioista on ihmiskunnalle enemmän vahinkoa kuin hyötyä, koska ne estävät järjen ja hengen vapaata kehitystä? Eikö Auguste Comte filosofiassaan todistanut, että sivistyskansat ovat nyt kasvaneet irti uskonnollisten lastenkamaritarujen holhonalaisuudesta ja että olemme ihmiskuntana astuneet tieteellisen totuuden etsimisen aikakauteen? Nykyajan ihminen kääntääkin selkänsä pilventakaisille haaveiluille kuolemanjälkeisestä elämästä, hänen mieltänsä kiinnittää maallinen elämä. Hän kääntää kirkolle

selkänsä ja etsii onnensa jokapäiväisestä elämästä. Hän ei luota pappeihin ja piispoihin, vaan tiedemiesten tutkimuksiin ja omaan järkeensä. Katsokaa työväenliikettä, nykyajan mahtavinta ja suurinta liikettä: ei se ole kirkon turvissa kehittynyt ja kasvanut, vaan kirkon ulkopuolella ja kirkkoa vastaan; sosialistithan pikemmin ovat »jumalan kieltäjiä» ja »kadotuksen lapsia». Pitäisikö nyt teidän mielestänne ihmiskunnan palata takaisin kirkon ja uskonnon helmaan?

Vastaus. Uskonnon helmaan kylläkin, mutta ei kirkon, ennenkuin kirkko on uudestaan omaksunut uskonnon tosi hengen.

Kysymys. Teette siis eron uskonnon ja kirkon välillä; mutta eikö kirkko ole uskonnon edustaja? Onhan uskontoja paljon, mutta joka paikassa on sikäläisellä uskonnolla tunnustajansa, jotka muodostavat kirkon ja edustavat omaa uskontoaan. Mikä siis on ero uskonnon ja kirkon välillä?

Vastaus. Sama kuin esim. säveltaiteen ja soittajan välillä. Säveltaide on jumalallinen, kuolematon, kehityksessään rajaton, mutta soittaja tai laulaja, vieläpä säveltäjäkin, on kuolevainen

ihminen, joka ei kykene tyhjentämään taiteen mahdollisuuksia. Niin on uskontokin jumalallinen, kuolematon ja kehityksessään rajaton, mutta kirkot ja tunnustajat sen hapuilevia esittäjiä. Ja niinkuin soittaja saattaa olla ilman musiikin henkeä, niin »uskovainenkin» saattaa joutua kokonaan harhaan uskonnon oikeasta hengestä, tarautuen vain kiinni johonkin sen muotoon.

Kysymys. Luulen käsittäväni, mitä tarkoitate, mutta sanokaa minulle, mistä semmoinen jumalallinen ja henkevä uskonto on löydettävissä. Kristinuskostako? Tai ehkä buddhanuskosta? Vai teidän teosofianneko se on semmoinen uskonto?

Vastaus. Teosofia kyllä ei ole mikään uskonto, mutta teosofian avulla löydetään uskonnon oikea ja tosi henki.

Kysymys. Olisipa hauska kuulla.

Vastaus. Pitäkäämme nyt ensin todistettuna, että nykyiset kirkot ja uskonnolliset järjestelmät eivät ole kyenneet ehkäisemään ihmiskunnan henkistä vararikkoa. Sillä henkisen vararikon olemme tehneet. Sen on maailmansota kaikkine seurauksineen meille näyttänyt. Kristilliset kirkot eivät kyenneet estämään maailmansodan järjetöntä

joukkoteurastusta ja hullua hävitystä enemmän kuin vallankumouksienkaan verenvuodatusta. Eivätkä kirkot ole kyenneet kuivattamaan niitä tuskan kyyneleitäkään, joita sadat miljoonat ihmiset viime vuosina ovat toivottomina vuodattaneet.

Kysymys. Mutta mitä kirkot sitten olisivat voineet tehdä?

Vastaus. Eivät kylläkään mitään nykyisessä kokoonpanossaan.

Kysymys. Eikö tuommoinen tapaus kuin maailmansota ole siksi järkyttävä, siksi suuri, eivätkö sen juuret ole siksi syvällä ja eikö sitä ole siksi kauan valmistettu, etteivät mitkään kirkot eikä uskonnot siihen mitään olisi mahtaneet?

Vastaus. Oikein sanotte: maailmansotaa oli siksi kauan ja siksi voimaperäisesti valmistettu, että se oli käynyt välttämättömäksi. Mutta ettekö huomaa, että kirkko ja uskonto juuri olisivat voineet, että niiden juuri olisi pitänyt ehkäistä ja jarruttaa sen valmistamista?

Kysymys. Millä tavalla?

Vastaus. Ajatelkaa nyt. Onko mielestänne tappaminen, murhaaminen, ryöstäminen ja hävit-

täminen uskonnon opetusten mukaan ja yleensä siveellisesti oikeata?

Kysymys. Eipä tietenkään.

Vastaus. Onko sotiminen oikeata?

Kysymys. Malttakaa. Onhan eroa tavallisen murhan ja sodassa tappamisen välillä. Toista on salaa yöllä hyökätä matkamiehen kimppuun, toista mennä rehelliseen taisteluun isänmaansa puolesta.

Vastaus. Toista on, sen myönnän. Mutta jotta isänmaata voisi lähteä puolustamaan, täytyy olla salakavala vihollinen, joka suotta syyttää isänmaahan hyökkää. Kuinka nyt tämän asian laita oli esim. maailmansodassa? Nimittikö siinä itseään yksikään valtakunta salakavalaksi hyökkääjäksi? Eivätkö kaikki järjestään olleet isänmaansa puolustajia? Puhuttiinhan joka maassa tunnottomasta ja väkivaltaisesta vihollisesta, jota vastaan jokaisen kunnan kansalaisen tuli nousta.

Kysymys. Olkoon, ettei äskeinen maailmansota ollut siveellisesti puolustettavissa; sitä vastoin Suomen vapautussota esim. varmaan teidänkin mielestänne oli oikeutettu ja siveellinen?

Vastaus. Epäilemättä se todella oli suurta siveellistä nousua. Mutta epäilemättä se kuten

maailmansotakin olisi ollut vältettävissä, jos sen syitä olisi osattu välttää.

Kysymys. Kuinka tarkoitatte?

Vastaus. Jos myönnätte, että sota ainakin useimmissa tapauksissa on turha ja väärä eikä siveellisesti puolustettavissa, silloin ymmärrätte, mitä tarkoitan sanoessani, että kirkot ja uskonnot voisivat toisella tavalla vaikuttaa maailman meenoon — ei sekaantumalla politiikkaan, vaan kasvattamalla ihmisiä toisella tavalla. Katsokaa nyt. Uskonnolliselta kannalta tappaminen ainakin on väärä. Mooses opetti »älä tapa», Jeesus opetti tämän lisäksi, että vihastuminen ja suuttumisenkin on väärä, Buddha opetti nimenomaan, että sotiminenkin on väärä. Ovatko kirkot näin opettaneet? Ovatko ne seuranneet kukin oman mestarinsa jälkiä? Eivät suinkaan; päinvastoin ainakin kristilliset kirkot ovat sodan aikana rukoilleet voittoa oman maan aseille. Mutta jos kirkot olisivat pysyneet uskollisina uskontojensa opetuksille, jos olisivat aina saarnanneet rauhaa, jos olisivat opettaneet tunnustajiaan kammomaan väkivaltaa ja sotaa, silloin kansatkin paremmin tietäisivät, mitä uskontojen opettama Jumala todella odottaa ihmisiltä.

Kysymys. Onhan tuokin totta.

Vastaus. Ja ajatelkaa vielä. Jos Suomessa olisi ollut enemmän sivistyneitä ja järkeviä ihmisiä, ei olisi tarvittu näytellä kansalaissodan murhenäytelmää. Sen sijaan oli olemassa kaksi suurta puoluetta: porvarillinen ja sosialistinen. Sosialistit tahtoivat, että kansan piti tulla osalliseksi aineellisen kulttuurin kaikista hyvyksistä vaatimatta siltä vastaavaa henkistä sivistysastetta. Porvarit taas tiesivät — tai ainakin aavistivat, — että aineelliset edut ilman tietopuolista sivistystä vievät omistajansa ennen pitkää turmioon, sillä ihminen on alemmalta luonnoltaan laiska, nautinnonhaluinen ja huolimaton; sentähden he olivat »vanhoillisia» ja pelkäsivät liian perinpohjaisia uudistuksia. Kulusta keskitietä ei löydetty, kun ei kansallisiksi hyveiksi oltu tunnustettu sydämen hyvyttä, kaikkien parasta katsomista, itsekkyydestä luopumista j. n. e. Ja mikä yhtäkaikki olisi ollut luonnollisempaa, kuin että molemmat puolueet olisivat luopuneet jyrkimmästä itsekkyydestään ja koettaneet veljellisesti sopia keskenään. Olisivathan sosialistit voineet sanoa: »emme tahdo tavotella luokkavaltaa emmekä ylentää ruumiil-

lista työtä henkisen kustannuksella; »emme tahdo aineellisia etuja ilman sitä sivistystä, joka tekee varojen käytön järkevällä tavalla mahdolliseksi.» Miksi eivät toiselta puolen porvarit olisi voineet sanoa: »mielemmämme tahdomme järjestää oloja sellaisiksi, että kaikilla kansalaisilla lapsesta saakka on tilaisuutta saman sivistyksen hankkimiseksi, ja myös, että kaikilla halukkailla on tilaisuutta maanviljelykseen ja yleensä työnsaantiin, puhumattakaan muista parannuksista». Kun puolueet olisivat ryhtyneet yhteistyöhön yhteisen päämäärän nimessä, ei siinä verisiä yhteentörmäyksiä olisi tarvittu. Älkää nyt luulko, että minä olen maalla viisas, kun merellä vahinko on tapahtunut. Kyllä tämän tiesin jo ennen sotaa ja kyllä siitä aina olen puhunut. Mutta jos kirkko uskonnon nimessä olisi näin opettanut ja kasvattanut ihmisiä, niin luulen, että tällainen käsityskanta olisi ollut paljon yleisempi ja johtanut käytännöllisiin tuloksiin. Menneisyyttä emme saata muuttaa — ei kannata tuomita kirkkoa sen laimin lyönneistä eikä moittia papistoa sen tietämättömyydestä, — mutta tulevaisuutta silmälläpitäen on hyvä viitata menneihin erehdyksiin.

Sentähden olisi suotava, että tästä lähtien uudet tuulet alkaisivat puhaltaa kirkoissa ja uskonnoissa. Vanhat probleemit odottavat yhä ratkaisuaan, mutta niitä ratkaisemaan kykenevät ainoastaan uudet ihmiset.

Kysymys. Jos nyt olen käsittänyt teitä oikein, ei siis mikään uusi uskonto ole tarpeen, vaan pikemmin uskonpuhdistus?

Vastaus. Aivan oikein. Uskonnon oma, tosi alkuperäinen ja ikuinen henki on elvytettävä uuteen eloon.

Kysymys. Ja te luulette, että tämä voi tapahtua teosofian avulla?

Vastaus. Varmasti. Teosofia on varmasti yksi keino.

Kysymys. Olisiko siis toisiakin keinoja?

Vastaus. Miksei? Jos maailmaan ilmes-tyisi uusi suuri Buddhan tai Jeesuksen tapainen ihmiskunnan opettaja, niin hän varmasti puhaltaisi elävää henkeä kaikkeen uskonnolliseen elämään. Enkä tiedä, miksi semmoinenkaan tapaus olisi mahdoton. Onhan paljon ihmisiä, jotka suorastaan lähiaikoina odottavat maailmanopettajan tuloa. Mutta se sikseen. Pysykäämme jo ole-

vissa tosiseikoissa. Teosofia on tuossa, me saatamme sitä tutkia ja siihen syventyä.

Kysymys. Ajattelinkin juuri kysyä, millä tavalla sitten teosofia voi uskontoa elvyttää ja kirkkoja puhdistaa.

Vastaus. Niin, teosofialla on todella tärkeätä sanottavaa uskonnoille ja kirkkoille.

Kysymys. Sallikaa pieni huomautus. Te puhutte milloin uskonnosta, milloin uskonnoista, toisinaan taas uskonnoista ja kirkkoista. Voisitko tarkemmin määritellä näitä käsitteitä?

Vastaus. Uskontoa sinään on verrattavissa säveltaiteeseen, uskontoja eri mestarisäveltäjiin suuriin sävellyksiin, kirkkoja, papistoja ja seurakuntia taas orkestereihin, kuoroihin, solisteihin, jotka opettelevat mestarein sävellyksiä esittämään — käyttääkseni toistamiseen ennen mainittua vertausta. Uskonto on totuuden henki, uskonnot ovat tämän hengen ilmennyksiä; uskonnot ovat siis samanarvoisessa suhteessa uskontoon. Voimme myös sanoa: uskonto on äiti, uskonnot ovat hänen lapsiaan. Uskonto perustuu ihmiskunnan povessa piilevään ikuiseen, sammumattomaan henkisen tiedon ja totuuden kaipaukseen. Uskonto on ih-

Hinta 12: —

ISBN-978-952-7316-05-4 (nid)